

ΕΦΑΓΗ ΗΡΟΥ

ΑΡ. 1

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Κ. Θ. ΔΗΜΑΡΑ: «Η κριτική τῶν χειρογράφων
καὶ ἡ κριτικὴ τῶν ἐντύπων.

Μ. ΝΙΚΟΛΑΓΙΔΗ: «Η σημερινὴ λογοτεχνία μας.

Μ. ΣΠΙΕΡΟΥ: Νέα μορφὴ ἀντίδρασης.

Θ. Ν. ΣΥΝΑΔΙΝΟΥ: Κωστῆς Νικολάου.

Α. ΦΑΝΤΑΖΗ: «Ἐρας Κύπροις διαλεκτικὸς ποιητής.

Α. ΚΑΡΑΝΤΩΝΗ: «Οἱ Χαιρετίσμοὶ τῆς Ἡλιογέννητης»

Μ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ: «Ἡ ἀνάγκη μᾶς σάλας ἐκθέσεων.

Σ. ΜΑΡΚΕΖΙΝΗ: Εἰς τὸ ἀστικὸν καθεστώς

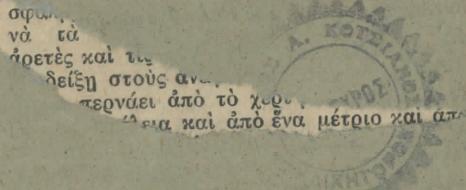
ἐπιβάλλονται παραχωρήσεις.

G. MAURIS: Πολιτικὴ ειδησογραφία.

Μ. ΜΙΝΩΤΟΥ: Απὸ τὴν Ἰταλικὴν φιλολογία.

ΘΕΑΤΡΙΚΟΥ: Τὸ Ἐθνικὸ Θέατρο.

ΠΑΝΟΡΑΜΑ: Τὸ ποδόγραμμά μας.—Νέα ἀπὸ παντοῦ.—Ἐπιθεωρηση τοῦ ξένου καὶ ἔλληνοῦ τίπου.—Ξένη ειδησογραφία.—Νέες ἐκδόσεις.—Αλληλογραφία.

ΕΤΟΣ Α.
ΑΠΡΙΛΗΣ 1932

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΑΡ. 3.—

ΕΚΔΟΤΗΣ: Κ. ΖΕΡΙΓΓΑΣ

“ΔΕΛΤΙΟ ΚΡΙΤΙΚΗΣ”

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ

Γραφεῖα: Εύριπιδον 6—ΑΘΗΝΑ Τηλ. 21-754

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Ἐσωτερικοῦ Δρ. 30.—
Ἐξωτερικοῦ σελ. 4.—

“DELTIO KRITIKIS”

EDITION MENSUELLE

EDITION MENSUELLE

Bureaux: Euripidou 6 — Athènes — Tél. 21-754

αφημίσεις: Ολόκληρη σελίδα Δρ. 1000. Μισή
και τέταρτο ἀναλόγως.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Πέτρο Πεζόπουλο (Ένταῦθα): 'Ο Strindberg γεννήθηκε στην Σποκόλμη στά 1849. Πέθανε στά 1912.

Χαρίλαος Νικολόπουλος (Ἐνταῦθα): «Ο Χάινε ήταν πράγματι Ἔβραιος. Τὰ περισσότερα τραγουδά του, ἐκτὸς λίγων μπαλάνδρες ἑθνικιστικὲς κ.τ.τ., είναι ἐρωτικά. Μετέφρασθή ἔλληνιστ ἀπ' τὸν Ἀγγελο Βλάχο, τὸν Δόξα, τὸν Κουκούλα, τὸν Γνευτό, τὸν Ραϊσόν κ.ἄ.

Πινόλας Χριστόγολου (Σταμπούλ—
Τουρκία): Ἀνθολογία Ἑλλήνων ποιηνῶν
τῆς τελευταίας πενταετίας, δὲν ἔχει ἀ-
κομά ἐκδοθῆ.

Τάσσο Εντάσσω (Λεμεσό — Κύπρου): Οπή πλήρης σαντορίνικής μουσικής και τελείωσης στην οποία παραδίδεται η απόστειλη προσφορά της Επιτροπής.

Γιώργο Λεωνίδα (Θεσσαλονίκη): Ό Μπέοντι (Berni), ήταν ποιητής, ιταλικός συγγραφέας και διάλογος με την αρχαία φιλοσοφία.

Μιχ. Μπαρτάλη (Ενταῦθα): «Η Σε-
οίλ Σοφέλ είναι Γαλλίς ήθωσιός του
δραματικού θεάτρου, εταίρος της Γαλλι-
κῆς Κωμῳδίας». «Η Σάρα Μπερνάρ
γεννήθηκε στὸ Παρίσι, τὸ 1844 καὶ πέ-
θης καταγωγῆς. Γεννήθηκε στὸ 1496
καὶ πέθανε στὰ 1536. «Ἐγράψε τὸ περι-
φρόμη «Κυνῆγος τοῦ Ἐφοτος». Τὰ «μπερ-
νέσκο» — μιδιόσυνθη μορφή ποιήματος
— προηλθαν ἀπ' αὐτῶν.»

Κώστας Ανδριωτόπουλος (Πάτρα): Λακιούμδες σημαίνει τήν φυσιολατρική ποίηση. Μπολλάντα είναι ποίημα άφηγματικό, με χαρακτηριστικό ίδιως γνώρισμα τις έπανολήγψεις. Τραγούδια δὲν δημοσιεύουμε.

Χρ. Πενιχδ (Κάϊρο—Αἴγυπτος): "Αν ή μελέτη σας είναι καλογραμμένη, στείλετε την, πιθανὸν νὰ δημοσιευθῇ.

ΠΡΟΣΕΧΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

- Ο Πώλ Σουνταί, ή κριτική και τὸ μυθιστόρημα
  - Φρούριοντος.
  - Ρομαίον Ρολλάν,
  - Γενγόριος Ξενόπολλος'
  - Μάλα Λογοτεχνία αγαπώντος της φιλοσοφίας.
  - Η «Ξεπάρθενη».
  - Οι νεοδεατρικές κατευθύνσεις.
  - Τό «Έθνικό Θέατρο» και ή ἐποχή μας.
  - Επιβάλλεται ή ίδρυση «Έθνικου Μελωδοάματος παιανία.

ΕΑΤΗΟ KRITIKΗΣ

ΙΩΝΙΑΙΑ ΓΕΚΔΟΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ & ΚΡΙΤΙΚΗΣ

ΑΠΡΙΛΗΣ 1932 — ΑΡ. 1

ΕΠΙΜΕΛΗΤΑΙ ΤΗΣ ΥΔΗΣ: Κ. ΔΑΦΝΗΣ
Λ. ΦΑΝΤΑΖΗΣ

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΕΝΤΥΠΩΝ

"Οπως και ἔξω, ἔτοι και στὴν Ἑλλάδη, ὁ ἐκπαιδευτής
ἢ κλάδος ἀποτελεῖ ἔνα ἀπὸ τὰ πολὺ σημαντικὰ φυτῶν
ἢ κριτικῆς. Μποροῦμε μάλιστα νὰ πούμε πώς οἱ κριτικοὶ
οὐ στρατολογοῦνται ἀπὸ τις τάξεις τῶν ἑκταίδευτικῶν,
ποτελοῦν — ἀνεξόργητα ἀπὸ τις ἀτομικὲς γνῶμες τοῦ κα-
νενὸς — μιὰ τόσο συμπαγῆ καὶ ἐνιαία μᾶζα μέσα στὸ σῶμα
ἢ κριτικῆς, ὡστε κατορθώνουν νὰ ἐπιβάλλουν ἐν μέρει τις
κακές τους μεθόδους καὶ τὸ δικό τους τόπο τοῦ σκέπτεος δαι-
μοὶ στοὺς ἄλλους κριτικούς. "Ετσι, τούλαχιστον, προσπαθῶ
ἀξηγήσω πῶς ὡς τὰ τώρα δὲ ἔγινε ἀπὸ τὴν κριτικὴν
— ποὺ τόσο ἀγαπάει νὰ διακρίνῃ, νὰ ταξινομῇ — μιὰ διά-
ριση διλαφάνειη σὲ ὅποιον πλησιάσει ἀπροκατάληπτος τὰ
έμετα αὐτά. ἔννοω τὴν διάκρισην τῆς κριτικῆς τῶν χειρο-
πάφων ἀπὸ τὴν κριτικὴν τῶν ἐντύπων.

Ο ἐκπαιδευτικὸς ποὺ θὰ πιάσῃ στὰ χέρια του νὰ κρίνεται πωτότυπο ἔργο είτε μιὰ μετάφραση, δὲ βούσκεται παράδοσεως γι' αὐτὴ τὴν ἔργασία στὸ σχολεῖο πολλὲς μαθητὲς ὡς τώρα ἐπῆρε τὶς ἐκδησεῖς ἢ τὰ δέματα τῶν μαθητῶν.

τῶν του, καὶ μὲν ἔνα κοκκινό μολύβι στὸ χερί οἰμασθεῖς τὰ
λάθη τους, τὰ μέρη τοῦ θήβελαν διόδωμα, τὰ μέρη ποὺ
ἔπεσεν νά λείψουν καθώς καὶ κείνα ποὺ ἔδειχναν τὴν γένε-
τοι τοῦ ταλέντου κάτω ἀπὸ τὸ παιδικὸν τὸ γραφιμό. Ἡ ἐσ-
γασία λοιτόν ποὺ ἔχει νά κάνῃ τοῦ φαιρεδώνετοι πιὸ δύ-
σκολή βέβαια ἀπὸ κείνη ποὺ συνήθισεν ὡς τώρα μὲν ἔξ
ουσιν σαφῆς στοὺς μεθόδους καὶ στὸ σκοπὸν της; Φὰ πάρῃ τὸ
τυπωμένον βιβλίο, καὶ μὲ τὸ μολύβι στὸ χέρι, σύμφωνα μὲ
τὶς ἴκανότητες καὶ τὶς γνώσεις ποὺ ἔχει, θὰ βρῇ τὰ λάθη
του, τὶς δρεστές του καὶ θὰ τὸ βαθμολογήσῃ. Ἡ πρᾶξη του
δὲν πρέπει νά μᾶς ἔσινση: ἔτσι κάνουν πάντα οἱ ἀνδρῶποι
μπροστά σὲ κάθε καινούργιο καὶ ἄγνωστο τὸ συσχετίζουν μὲ
τὰ παλαιώτερά τους, τὰ γνωστά. Καὶ εἴπατε ἀκόμη ἀρχήζον-
τας γιατὶ νομίζω ὅτι δὲν πρέπει νά μᾶς ἔσινση τὸ δῆτι ἡ
δισκαλική αὐτὴ μέθοδος μετεπήδησε μέσα στὴν κριτικὴ γε-
νικά καὶ τὴν κατέτηση σχεδὸν ἔξι ὀλοκλήρουν, ίδιως στὴν
Ἐλλάδα, δόπον αὐτοτελής πνευματική παράδοση ἔξι ἀπὸ
τοὺς κύκλους τῆς παιδείας δὲν ἔδημουσεν γῆγε καὶ τὰ τώρα.
Οἱ ἐκπαιδευτικοὶ ἔδωσαν τὸν τόνο στὴν κριτική, καὶ ὁ κό-
σμος τῶν γραμματικῶν μετεβλήθη — ἔξαιρος πάντα ὑπάρ-
χουν—σὲ μιὰ μεγάλη σχολικὴ τάξη, δόπον ὁ δάσκαλος ἀφή-
νοντας πάντα τὸ μολύβι ἀρπάζει τὸ χάρακα γιὰ νά τιμω-
ρήσῃ τὰ πιὸ ἀπέιθαρχα μαθητούδια.

Καὶ τόδι, ἀφοῦ ἔξηγήσαμε τὴν γένεση τῆς μεθόδου εἰπῆς—καθώς τὴν βλέπεται ἐγώ—, ἂς προσπαθήσουμε νὰ κοίνουμε τὴν δραχτητά της. Κι' ἀφήνοντας τὴν σύγκριση μὲ τὴ ζωὴ τοῦ σχολείου, ἃς θυμηθοῦμε τὸ πλήθος τῶν ἀνέκδοτῶν ἔργων ποὺ περνοῦν, μὲναν τούτῳ ἡ μὲναν ἄλλο, ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ κάθε κριτικοῦ. Θά βεβαιωθοῦμε ἕτοι πώς ἡ διάκριση τῶν δυὸς κριτικῶν ποὺ ἔθεσαν θεωρητικὰ στὸ τίτλο τοῦ ἀρθροῦ μου, ἔχει καὶ οὐσιωστικὸ περιεχόμενο καὶ μπορεῖ νὰ δοκιμασθῇ στὴν πράξη.

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΜΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ «ΕΡΓΑΣΙΑΣ»

‘Η “Εργασία,, εἰς τὴν καλὴν ἔμπνευσην νὰ κάμῃ μιὰν ἔρευνα γιὰ τὴ σύγχρονη ‘Ελληνικὴ λογοτεχνία. Ζήτησε λοιπὸν καὶ δημοσίευσε σὲ σειρὰ φύλλων τις γνῶμες ἀκετῶν ἀκαδημαϊκῶν, καθηγητῶν καὶ λογοτεχνῶν.

Ἐκτιμοῦμε τὴν καλή διάθεση τῆς «Ἐργασίας», μὰ δὲ μποροῦμε νὰ παραβλέψουμε τὴ δυσμενῆ ἐναντίον τῶν νέων προκατάληψη, μὲ τὴν δύνα τὴν ἔθεσε τὰ ἔργωτήματα τῆς. Μιά τέοια ἔρευνα προϋποθέτει βέβαια μὲν ἀντικειμενικὴ

‘Εκείνο, πού πορονισάζουν ἄλοι, ἄλλοι μὲ σκληρὴ εἰρωνεία καὶ ἄλλοι μὲ συγκινητική ἀπέλπισια, δις ἐκδήλωση

Ἡ προϋπόθεση ἀντὶ ἡταν ἄδικη, γιατὶ ἔδωσε ἀπ-
τὴν ἀρχὴν στὴν ἔρευνα μιὰν ὠδισμένη γραμμή, ποὺ τὴ δέ-
σμευσε καὶ τὴν περιώδειαν, ἀντὶ νὰ τὴν ἀφίσῃ, ὅπως ἐπε-
πε, ἐλευθερὴ κι' ἀνεπηρέαστη.

τικά μὲ τὸ ἔργο του, διαφωνίες ποὺ δὲ θὰ σκεπτόουν ποτὲ νὰ διατυπώσω μέσα στήν κριτική μου. Γιατὶ ἂν υπάρχει ἔνα ἐπαγγελματικὸ χρέος μέσα σὲ κάθε μες δουλειά, αὐτὸ νομίζω εἶναι τὸ ἐπαγγελματικὸ χρέος του κριτικού. "Αλλως τε, σ' αὐτῷ τὸ ἀρνθό, διετύπωσα ἀπλῶς δυὸ κανόνες σύμφωνα μὲ τοὺς δποιόνυς νομίζω ὅτι ὁ κριτικὸς μπόρει ν' ἀποδώσῃ τὸ μάζιμον τῆς ἐνεργείας του·οἱ πολλαπλές ἔξαιρεσίες στὸν κανόνα, δγαίνουν ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὴν πρᾶξη. Ἐδῶ, μὰ κακὴ λγάσσω σὸν παρατηροῦσε πως συγχράσι οἱ Εὐρωπαῖοι κριτικοὶ — δὲν ἔχου γιὰ τοὺς "Ἐλληνες συναδέλφους τους — ἀκολουθοῦν τὴν ἐκ διαιμέτρου ἀντίθετη μέθοδο: εὔκολοι μπροστά στὸ χειρόγραφο καὶ τὴν ἴδιωτικὴ συνομιλία, ἀνακοινῶν δηλη τους τὴν αὐθηρότη τα μπροστά στὸ πιεστήριο καὶ τὴ γραπτή διατύπωση τῶν ἰδεῶν τους. Μᾶς δὲν ἥρθαμε ἐδῶ νὰ κακογλωσσέψουμε, παρά νὰ κουβεντιάσουμε, καὶ τὸ κάτω κάτω, δὲ μᾶς ἐνδιαφέρει τὸ τι γίνεται στὴν Εὐρώπη . . .

Κάποτε δὲ Σατωποιάν, σὲ ἔνα ἄρθρο του ποὺ τὸ κατέστησε περίγρημο δὲ Β. Οὐγκώ, ἐπρότεινε στοὺς κριτικοὺς νὰ ἔγκαταλειψουν «τὴ μικρὴ καὶ εὐκολὴ κριτικὴ τῶν ἑλλα-
τομάτων γὰρ τῇ μεγάλῃ καὶ δύσκολῃ κριτικῇ τῶν ἀρετῶν». Ό-
Σατωποιάν, συγγραφεὺς ὁ ἕδιος δημιουργικὸς καὶ πρω-
τόρος, ποὺ ἐτράβηξε πολλὰ ἀπὸ τὴν «κριτικὴ τῶν ἑλλα-
τομάτων» ήταν φυσικὸ νὰ θέλῃ νὰ τὴν ἔξολοθρεύσῃ καὶ νὰ
τὴν ἀντικαταστήσῃ μὲ τὴν «κριτικὴ τῶν ἀρετῶν» ποὺ τόσο
ταριχεῖς στὸ ἐμπνευσμένο εἶδος του. Αλλὰ ἐμεῖς, θαρρῶ πως
θὰ κανουμε καλά νὰ κρατήσουμε παρδαλῆλα καὶ τοὺς δύο
τρόποις τῆς κριτικῆς, ἐξ ἵσου γόνιμους καὶ ἐξ ἵσου χρήσι-
μους—ἀν δὲν γελέιμαι,— φυλάγοντας ὅμις τὴν πρώτη γιὰ
τὴν κρίση τῶν χειρογοράφων καὶ τὴ δεύτερη γιὰ τὴν κρίση
τῶν ἐντύπων. Νὰ ἔγκαταστήσουμε δίπλα στὴν «κριτικὴ
τῶν ἐκπαιδευτικῶν» ἐκείνη ποὺ δὲ τη Τιμποτούν ὅνδρασε κά-
ποτε μὲ πολλὴ ἐπιτυχία, ἐμπνεύμενος ἀκριβῶς ἀπὸ τὴν πρό-
τασιν τοῦ Σατωποιάν, τὴν ακριτικὴ τῶν συγγραφέων.

Κ. Θ. ΔΗΜΑΡΑΣ

μερινή; Καὶ δὲν είναι αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ σαβοῦρα, ποὺ γίνεται πάντα τὸ προσύμι, ποὺ προκαλεῖ τὴν ὑμωση, τὴν ἐξέλιξη, τὴν ώριμότηα; Γιατὶ λοιπὸν παίρνουν γιὰ μέτρο συγκοιτικὸ τὴν ἁργὴ κι ὅχι τὸ ἀποτέλεσμα;

Δοκιμάσαμε γ' ἀνακαλύψουμε μέσα στις ουνετευξεις ποὺ δημοσιεύτηκαν, τις ἀποδεῖξεις, τὰ ἐπιχειρήματα, τὶς δικαιολογίες αὐτῆς τῆς γνώμης. Δὲν ὑπάρχουν παρὰ δύο μονόχα: 1) πώς οἱ νέοι δὲν ἐμπινέονται ἀπὸ ἀνώτερα, εὐρύτερα ἴδιανκά καὶ 2) δὲν παρουσιάζουν καμιαὶ “ἴδιοπροσωπία..”.

Τὸ ἐπιχείριμα πῶς οἱ νέοι δὲν ἔχουν εἰδότερα ιδανικά εἶναι ὅλοτελα περιέργο. "Αν ἐννοοῦν μ' αὐτὸν πῶς οὐ λογοτεχνικὴ παραγωγὴ τῶν νέων ἔπεστε νὰ εἶναι φυλλάδες προπαγανδιστικὲς γιὰ τὴ Μεγάλη Ιδέα (ὅπως θέλει ο κ. 'Αδαμαντίου), γιὰ τὴ Βαλκανικὴ Όμοσπονδία (ὅπως ξητά ο κ. Παπαναστασίου), ή γιὰ τὸν κομμουνισμὸν (ὅπως ἀφίνει νὴ φανῆ ὁ κ. Γλληνός), αὐτὸν θὰ εαν μιὰ τέλεια παραγνώριση τῆς Τέχνης. "Αν δύμως, δύως πιοτεύουμε, ζητοῦν μέσα στην πνευματικὴ παραγωγὴ τὴ δόνηση τῶν ἀνήσυχων τῆς σύγχρονης ἀνθρώπινης ψυχῆς, τὴν ἀπήκτηση τῶν κοινωνικῶν ορεμάτων, τὴν σπονή τῶν ἀνθρωπιστικῶν ιδεωδῶν, δλ' αὐτὸν ἐδὴ ἀκριβῶς θὰ τὰ βροῦν, στὰ ἔσογα τῶν νέων, ποὺ σχεδόντα διλα ἔχουν αὐτὴ τὴν πλαταύτερην ἀνθρώπινη πνοήν, αὐτὸν τὸ βαθύν εφο διεβαλιστικὸν παλιὸν (ἀντιτολεμικά ἔργα Μυοιθῆλη Βενετῆ, Στρατῆ Δούκα, ἔργα Βασιλῆ Δασκαλάκη, 'Ελληνες Στρατῆ, Πέτρου Πικροῦ, Ν. Κατηφόρη, Τεύκου 'Ανθία).

Οσο για τὴν ἰδιοπροσωπία ποὺ ζητοῦν ἀπὸ τοὺς νέους σὰν ἔνα ἀπαραιτήτο στοιχεῖο διανοητικῆς ἀνιστρέπτητας τί ἐννοοῦν μ' αὐτῷ; Ἰδιοπροσωπία μορφῆς, ὑφους; Και δὲ τῶν οὖν αὐτὸι οἱ νέοι; Μὰ γ' αὐτὸι ἵσα - ισα ἄρχονται καὶ ὅλας νά τεν κατηγοροῦν. Δὲ κυτπήθηκαν ὁ Καστανάκης, Βεννύγλου καὶ ἄλλοι για τὸ περίτεχνο, τὸ διακοσμητικόν τους ὑφος, για τὴν ἰδιότυπην μορφὴν τῆς γλώσσας καὶ τῆς φράσης τους; Προχτές ἀκόμα δὲ κυτπήθηκε ὁ Βενέτης για τὶς ἀπόδοστες, τὶς τολμηρές του εἰκόνες;

Χωρὶς νά θέλουμε νά συζητήσουμε ἀν αὐτοῦ τοῦ εἰδους
ἡ ιδιοποστοπία (πόν μπορεῖ πολλές φορὲς νά φτασῃ σε
φανταχτερὰ μπιχλιμπίδια κι' ἔξεινητημένα στολίσματα) εἴναι
πλεονέκτημα η μειονέκτημα μπροστά σ' ὅντα λιτό, κλασσικού
ὕρρεος, οἱ περισσότεροι νέαν την ἔχουν (Μυριβήλης, Δασκα-
λάκης, Κόντογλου, Μεσολογγίτης κι' ἄλλοι).

Καὶ ἐπέντε πρὶν λίγα, κχρόνια ἐπικρατοῦσε τὸ γνωστὸ σχολικὸ ὑφος τῶν ἀτέλειωτων μακαρονοειδῶν φράσεων καὶ τῆς περιττολογίης στρουφής διαιτύπωσης, τώρα οἱ νέοι δλοκανθ' ἔνας βέβαια μὲ κάποια ἀτομικὴ ἀπόχρωση (μεγάλη μικρή), ἔχουν ἔνα κοινὸ νέο ὑφος, τοῦ ὑφος τῆς ἀπλῆς ἔκρησης, τῆς καυδαρῆς διαιτύπωσης, τῆς διαγυγῆς ἔννοιας. Δεῖνον τάχα αὐτὸ ή καλλιτεχνη καὶ ἀληθινή τερερή ιδιοτροποστήσεις, δὲ καροτροπίεις, μονάχα ἔνα ἀπομο, παρὰ μιά γενεά;

"Αν πάλι πρόκειται για ιδιοπροσωπία ούσιας, περιεχομένου, έμπτυευσης, νομίζουμε πώς τό επιτιχείοντα αυτό είναι άκρως δύνατον των νέων.

Είναι γεγονός ἀναμφισβήτητο πώ; τὰ τελευταῖα χρι-
νια ἡ Ἑλληνικὴ λογοτεχνία βγῆκε ἀπὸ τὸ στενὸ πλαισίο τη-
ς ἱθυδροφαίας καὶ ἀπλώθηκε στοὺς εὐρύτερους ὥριζοντες της
ψυχολογίας. Τὰ δριαὶ στάσεις καὶ τοῦ χωριού, ποὺ νο-
ραζαν γύρω ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν διανόησην κύκλῳ περι-
ριμένοι καὶ ἀσφυκτικό, ἔπεσαν, καὶ τὸ Ἑλληνικὸ πνεῦ-
μα πήκε σὲ ἑναὶ νέο στάδιο, ὀνοικτὸ καὶ φωτεινό, τὸ στά-
μιᾶς πλατειᾶς καὶ βαθειῶν ἐνατένισης τῆς ἀνθρώπινης τη-
χῆς καὶ τῶν κοινωνικῶν ἐκδηλώσεων.

"Αν ἔξαιρέσῃ κανεὶς τὰ πολὺ λίγα παραδείγματα μὲ καὶ ποιο ψυχολογικὸ καὶ κοινωνικὸ περιεχόμενο ποὺ μπορεῖ να παρουσιάσῃ ἡ παλαιὰ λογοτεχνικὴ παραγωγὴ μας, ἡ ἄλλη παραγωγὴ τῶν παλαιῶν μπορεῖ νάχῃ τὴν ὄμορφη μυρδυδικήν τοῦ θυμαριοῦ, μπορεῖ ν' ἀπῆκε τῇ γλυκειᾷ φλογέρῳ τοῦ βοσκοῦ, μπορεῖ ν' ἀποδίδῃ τὴν εἰδύλλιακὴν ζωὴν τοῦ χωριοῦ μά δὲν ἔχει τὸ ἀνθρώπινο. Κι' αὐτὸ διάχριθδς τὸ ἀνθρώπινο αὐτὸ τὸ κοίταγμα τῆς ζωῆς τὸ πλατύ, τὸ βαθύ, τὸ ψυχολογικό, τὸ ἔχουν ὅλα σχεδὸν τὰ ἔργα τῶν νέων.

Χρειάζονται τάχε κι' ὄνοματα: Θὰ μπορούσαμε ν' ἀρα-
διάσουμε ἔνα σωρό, γνωστά καὶ διαλεχέτα, μά ὁ σκοπός δὲν
εἶναι νὰ συντάξουμε ὄνομαστικὸ κατάλογο τῶν νεών λογο-
τεχνῶν. Ἐκτὸς λοιπὸν ἀπ' ὅση αναφέραμε παραπάνω, περιο-
οίζόμαστε νὰ σημειώσουμε λίγα μονάχα, ὅσα θυμούμαστε
τὴν στυμήν αὐτῆς, χωρὶς καμπιά κατάταξη κι' ἐπιλογή: Μα-
ρία Πολυδούρη, Κριώντακης, Λιλή Τακωβίδη, Ι. Παναγιω-
τόποιλος, Σπύρος Παναγιωτόπουλος, Μπουφίδης, Ρίτα
Μπούμη, Τερζάκης, Κοσμᾶς Πολίτης, Ξεφλούδας, Αιλή
Πριονιτῆ, Τσουμαλᾶς, Σοφία Μαυροειδῆ, Μπόγοης, Ιωα-
νόπουλος, Φρέονης. Προχτὲς ἀκόμα ἔνα νέο ὄνομα: Ηἴτη
Κούγια, ποὺ τὴν παρουσίαζει σα «μεγάλη ποιήτρια ποιόδ-
νομίζετε; ή ἵδια ή Εργασία».

Παραλειψάμε βέβαια ἀρκετά, πού μᾶς ἔσφευγον αὐτή τῇ στιγμῇ (όχι παρεξηγήσεις γιά τὸ Θεό!) καὶ ἀποφύγαμεν ἄκομα ν' ἀναφέρουμε δύναματα κάπιως παλαιότερα (ἄν καθαύδα μποροῦσαν νά τα διεκδικήσουν πιο πολὺ οἱ νέοι), καθώς καὶ δύναματα ἀπό τούς πολύ γενέτερους, πού παρουσιάστηκαν τώρα τελευταία μὲν νέα δύναμη κι" οῷμη. "Οπος εἰ πάμε δῶμας, σκοπός δὲν είναι τὰ δύναματα, μὰ ή διαπίστωση τῆς πραγματικότητας, καὶ γι" αὐτὸ δεῖναι ἀρκετόσα ἀναφέραμε.

Κι' ὅμως, οὐτὶ τῇ σοβαρῇ, τὴν ιστορικὴν καμπὺ τῆς λογοτεχνίας μας, πού δὲν ἥταν μονάχα ἡ ἀρχὴ μας σημαντικώτατης ἔξελιξης, μὰ ἀποτελεῖ και μονάχη της μιὰν ἀξιόλογη προσοδο, κανεὶς ἀπ' ὅσους μήλησαν στὴν «Ἐργασία» δὲν τὴν πρόσεξε, κανεὶς δὲν τῆς ἐδωλεί τὴ σημασία πραγματικά ἔχει.

Πῶς λοιπὸν χτυποῦν τὴν παραγωγὴν τῶν νέων γιὰ ἔτει
λειψη ἐκείνων ἀκριβῶς ποὺν ἔχει; Τὴν ἑσῆγησι μᾶς τὴν δ
νουν οἱ ἱδιοὶ σὲ στιγμές μιᾶς ὑπερήφανης εἰλικρίνειας: δε
τοὺς διαβάζουν. Πολυάσχολοι δπως εἶναι ὅλοι τους (καθη
νας μὲν ἕνα σωρὸ ἐπανενέλιατα κι ἄσγολιες), ποὺν γὰ δροῖ

νας μὲν σωρὸς ἐπαγγελμάτα καὶ ὀδούλους), πλὴν
καιρὸς νὰ διαβάσουν τοὺς νέους; Κι' ὅμως δὲν δυσκολεύο-
ται ν' ἀποφανθοῦν μὲν τόση κατηγορηματικότητα πάνω
ἔνα τέτοιο ζήτημα, ποὺ ἵσα—ἵσα προϋποθέτει μιὰ προσ-
χτικὴ καὶ στειραικὴ παρακολούθηση καὶ μελέτη τῆς π-
ραγμάτης τῶν νέουν.

Τὸ συμπέρασμα; Τὸ συμπέρασμα είναι αὐτό. Ἡ γασία ἀδίκησ τοὺς νέους μὲ τὴ μεροδηπτική καὶ μον πλευρὴ ἐγενέντα της. Μόδες τῆς ἀπαισιοδοξεῖς καὶ καταδικ στικές γνῶμης πού ἀκοῦστηκαν, είναι γεγονὸς ἀναμφισβ τητο πώς χαλάρωση, κατάπτωση, στειρότητα πνευματ δὲν ὑπάρχει. "Υπορχει δραγμός, δρμή, ζιτικόνητα, κά ση. "Αν δὲν προχώρησε πολὺ σὲ ὑψος ή σύγχρονη λογ τεχνία μας, προχώρησε σὲ πλάτος. Δὲν είναι πιά ἔνας νός κύκλος λίγων προσώπων. Είναι μιὰ γενεὰ δλόκλητη Μπήκη μέσα στὸ μιαλό, μέσα στὴν ψυχὴ τῆς Φυλῆς, σ διαγοείται καὶ αἰσθανεται βαθύτερα, πιατύτερο ἀπὸ πρῶ

Κι ὅταν συλλογιστῇ κανεὶς πώς ἡ βλάστηση αὐτῆς
ουσιαστήκε μέσος στὴν κρύνη χειμωνίᾳ τῆς μεταπολεμικής
ἐποχῆς, πάνω στὸ ἄγονο ἔδαφος τῆς τραχειᾶς ομρεων
ζωῆς, θὰ καταλάβῃ τὴν σημασίαν της καὶ θὰ νοιῶσῃ ἀ-
τώρα τὴν γλυκειὰ μυρούδια τῆς ἀνοιξῆς πού πλησιάζει.

ΜΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑ·Γ·ΔΗΣ

ΤΙΟ ΚΡΙΤΙΚΗΣ

ANTIKPITIKH

ΝΕΑ ΜΟΡΦΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗΣ

Δὲν είναι μόνον τὰ βιβλία πού ἀσχολοῦνται μὲ τὰ κοι-
νωνικά προβλήματα τῆς ἐποχῆς μας πού ἐνδιαφέρουν τὸν
μελετητὴν τῶν σύγχρονων πνευματικῶν ζευγάρων, σημασία
ἔχουν κι' οἱ κριτικὲς ποὺ γίνονται στὰ ἔργα αὐτά, ἐκφρά-
ζουν, γιά τοὺς τρίτους, τὸν ἀντίληπτον ὡρισμένων ἰδεῶν. Οἱ
κριτικὲς μοιάζουν στὸ σημιγό, ἔχουν τὴν εὐπάθεια του, ὁ
τόνος τους, τὸ περιεχόμενό τους, προδιδόντων τὴν κάθε ἀνώ-
μαλή κίνηση, πρέπει κι' αὐτὰ νά ἔξετασθοῦν καὶ νά μελε
τηθοῦν.

Από τις κριτικές πού έγιναν ώς τόρα στὸ καινούργιο βιβλίο τοῦ κ. Θεοτοκᾶ, ίδιαιτέρη οημασία δίδω στὶς ἀπόψεις πού τὶς προάλλες ἔξερφασε στὴν «Πολιτεία» δὲ κ. Κ. Θ. Δημαρᾶς. Χάροι στὸν κ. Δημαρᾶ καὶ σιδὸν κ. Παπατονίου ἡ σύγχρονη ἐλληνική κριτική πλουτίστηκε μὲ νέες θέσεις. Οἱ τὰ τόρα ἡ ἀντιμαρξιστικὴ φιλολογικὴ κριτικὴ καὶ κριτικὴ ιδεῶν, ἐδὼ στὴν Ἑλλάδα, βασιζόταν σὲ καθαρὸ οἰστητικὲς ὀρχὲς ἡ ἀναχωροῦσε ἀπὸ δύσιμενες ἥντες ἀξίες. «Ολοὶ οἱ κριτικοὶ μοι κι' δοσὶ λογοτεχνοὶ ἀσχολήθηνται κατὰ διάφορα διαστήματα μὲ τὴν κριτικὴ ἔκπονσιν πάντοτε ἀπὸ προϋποθέσεις καθαρῶν τέχνης ἡ ἀπὸ ἡνικὲς ἀντιλήψεις πού ἔχουν κατ' αὐτοὺς βασικὴ οημασία καὶ στὴν τέχνη ὄκομη — ὅπως πχ. ἡ ίδεα τοῦ ἔθνους, τοῦ λαοῦ, τῆς ἀγγότητος, τοῦ ἡρωϊσμοῦ κ.τ.ρ. Όλα τὰ ἔργα τῆς μεταπολεμικῆς ἐποχῆς κρινονται — ἐκτὸς ἀλλού κριτικός τους λέγεται Βάροντας, ὁ μόνος ποὺ ἀναχωρεῖ ἀπὸ καθαρὰ κομμονιστικὲς θέσεως — ἡ μὲ τὸ διλήμμα εἰλικρίνεια — φευτιά (ὅ Καλλιτέχνης εἶναι εἰλικρινῆς ἄρα καλός, ὁ Β. ἀνειλικρινῆς ἄρα κακός) ἡ μὲ τὸ σχῆμα ὠφέλιμο—περιττό— ἡ τέχνη εἶνε περιττή ἐλεγε ὁ Οὐαλλ.

Τόρα μᾶς προσοιώπεται μιά νέα θεση. Δέ μοῦ είναι εύκολο νὰ καθορίσω πιες είναι οι καλλιτεχνικές της προϋποθέσεις. Περιμένω ἀπὸ τοὺς κ. κ. Δημάρα καὶ Σαπατούνη κάπως ἔκτενεστερες ἀναλύσεις ποὺν ἐκφράσω γνώμη — ἀλλὰ στὸ πεδίο τῶν ἰδεῶν οἱ κύριοι αὐτοὶ ὁρκετά σαφῶς διατυπωτανῆσον τὶς πεποιθήσεις των ὥστε νὰ μὴν εἶναι δύσκολο νὰ ἀντιληφθῇ ὁ καθ' Ἑνας ἀπὸ μᾶς τὶς θεολογικές των ἀπόψεως. Δὲν εἴμαι ἀπὸ κείνους ποὺν ὅτι στοσυροκοποῦνταν μὲ ἐκπλήξη γιὰ μιὰ τέτοια τάση στὴν ἑποκή μας. Τεῦγαντον πάντοτε ἀποροῦσα πῶς θρησκευτικὲς ἀντιλήψεις δὲν ἐτράβησαν στὸν τόπο μας περισσοτέρους διανοούμενους νέους, ἀποροῦσα πῶς ἔνας πραγματισμὸς ἡ ἔνας κριτικούς ἔξακολουθούμενος ἔτσι νὰ είναι τὸ μόνο σκοδεύον φιλοσοφικὸν περιεχόμενον. Σὲ ἐπονὴ ὅπου νὰ ἀστεικὴν τάξην γά-

φόντο τῆς ἀντιδρασοῦ. Σε ἐποχὴ οὐσοῦ η κατηκή ταῖς χα-
νει τὴν αὐτοποιίθηση της, δὲ πιστεύει στὰ πεπρωμένα
της, εἰναι φυσικὸν ἡ ψυχολογικὴ κατάσταση πού δη-
μιουργεῖται ἀπὸ ὧντες τὶς ἀντικειμενικὲς συνθῆκες, νὰ γν-
θεῖται ἰκανοποίηση σε νέες ιδεολογικὲς λύσεις. Σήμερα δ-
που η κρίση ἀναγκάζει τοὺς ἀστούς νὰ ἔρευνον τὰ κοι-
νωνικὰ φαινόμενα, τὸ σύνθημα «ἡ τέχνη γιὰ τὴν τέχνη»
δὲν ἀντοποιεῖται στὶς αἰσθητικὲς ἀνάγκες τῆς ἀστικῆς
τάξης. Ἐξ ἄλλου ὁ κλονισμὸς πού υφίσταται ἀπὸ τὶς ἀδιά-
κοπες ἀποτυχίες του ὁ ἀτομικισμός, ἀναγκάζει τοὺς ἀνθρώ-
πους, ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὰξίδες, νὰ ζητούντων ἀνταπομοιητικὲς
λύσεις. Για τοὺς ἀστούς μοιραίοι ἐπακόλουθο μήτη τοῦ ἀντιντιβι-
τικού, μοιραίοι εἶναι, καὶ ἡ ἀποτυχία ὅλων τῶν ἀξιῶν πού, κα-

Οι ἀντιλήψεις τῶν δυὸς αὐτῶν χρησικῶν στὴν τέχνην είναι περιεργες, ἀσύλληπτες γιὰ τὸ ταπεινό μαζί μυαλό, διπλως ἡ ἐννοια τοῦ τρισιπόστατου, καταφέρουν καὶ θαυμάζουν μαζὶ, τὴν ἀπολογία τοῦ Σωκράτη τοῦ Βάρανη, τὰ ποιήματα τοῦ Ἐλιγώ, τὸν Γρυπάρη, τὸν Καβάφη καὶ τὸν Παπαντωνίου. — («Κύοις πολλά τὰ θαύματά Σου!»).

οί μεγάλοι μυθικοί ήρωες, Μάνφρετ, Φάσουστ και Ζαρα-
τούστρας δὲν έχουν καμμιὰ ψυχική συγγένεια μὲ τὴν ἐπο-
χῆ μας. 'Ο δηνος τοῦ Καρδαλοῦ πένθανε, κ' οἱ σύγχρονοι
ήρωες ὅταν δὲν αὐχοτονοῦν φαίνονται νά ήτανται ἀπό
την καταπληγτική δόμη τῶν οἰκονομικῶν δυνάμεων πού
τα συμπαρασθύουν δέια. Μοιραία λοιπόν τὰ φωτεινότερα

νουν στὴν προτεσταντικὴ γραμμὴ ποὺ ἀκολουθεῖ ἡ ἑλληνικὴ ἐκκλησία, συμφωνεῖ αὐτὴ μὲ τὴν ἀγγλόφιλο πολιτικὴ τοῦ κράτους, ἀλλὰ τίποτα δὲν μᾶς ἐμποδίζει νὰ πιστέψουμε φαντασίας ὅταν μιὰ στροφὴ πρὸς τὸν καθολικὴ ἐκκλησία θὰ φαίνεται σκόπιμη στοὺς ἔλληνες ἵεραφόγες, οἱ ίδεις τοῦ κ. Δημαρᾶ νὰ θεοῦν ἀπήκηση,

Ἐώς δού τέ οὐαὶ ἀπὸ τούτου δυὸς (δικαιολογίας ή δικαιοσύνης) τῇ τοι τοις μᾶς ἐκμέσει κατὰ πό τοι συστηματικό τρόπο τις γενικές τους φιλοσοφικές ιδέες, ὅροιναι νὰ γεγάλω μερικά συμπεράσματα ἀπὸ τὴν κριτική πού δικαιολογίας ἔκπαιδευτο τοῦ καθολικοῦ Θεοτοκαῖ. Ἐκεῖ συνοψίζεται κάρια σημεία τῶν ἀντιρρήσεων τοι στὶς σύγχρονες πνευματικές ἀξίες. Ἀντιτάσσει πρῶτα ἀπὸ δῆλα μιὰ θεοκατακύρωνανία σὲ μιὰ κοινωνία ποὺ στηρίζεται σὲ ἀνθρώπινες δυνάμεις μόνο. ζητάει νὰ ἐγκαταλεύσουμε τὸν δόριον τοῦ Αγανέννητης ποὺ ὀκολουθοῦμε, δρόμο ποὺ μᾶς διδηγεῖ ἀπό τοστοσφήν σὲ καταστροφή—κι ἀντὸ διπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ 16ου αἰώνα. Ἔνω στὸν Μεσαίωνα δῆλος ήσαν καλά, υπῆρχε τότε θαυμάσια τέχνη, ἡ γοτθική, καὶ δχι κακὴ μάμιση τῶν ἀρχαίων, ἡ φιλοσοφία είταν υποταγμένη σὲ θεῖες ἐντολές, ἀντὶ τῆς κεφαλαιοκρατικῆς μεδόδου πού διαιρεῖ κεφαλαιούν καὶ ἐργασίαν, ὑπῆρχε βιοτεχνία, είχανε τότε, στὸ Μεσαίωνα, οὐνιαστική δικαιοσύνη πού ἀπέβλεπε στὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, ἀντὶ τῆς πίστης στὸν ἄνθρωπο είχανε τὴν πίστη στὸ Θεό.

Καὶ ἄν ἀκόμα παραδεχθῶ γιὰ μᾶς στιγμὴν πώς ὅλα αὐτὰ εἶναι ουστά, καλὰ καὶ ἄγια, τάλι μοῦ γεννιέται ἡ ἀπογία πώς μᾶς κοινωνίᾳ τόσῳ τέλεια, μὲ τόσῃ θαυμαστῇ δικαιοσύνῃ ἀλλαξεῖ, καὶ μεταβλήθηκε στὸν κοινωνίᾳ τῆς Ἀναγέννησης. Τούτουντος, ὅτα ἔπειτε δλες οἱ κοινωνικὲς δυναμεις νὰ ἀγωνίζονται νὰ ὑπερασπίσουν τὸ ἀνεχτίμητο ἄγαθὸν ποιῶντες ἔπειτε ἀντὶ νὰ πολεμοῦνται μεταξὺ τους φεούδαχες βοσιλεῖς καὶ ιερεῖς, κύριοι καὶ δοῦλοι, ὅλοι νὰ προσεύχονται μέρα νύχτα, εὐλογοῦντες τὸ Θεόν πόπος ἐκαπε τῷ γῇ Παράδεισο. Κι' ὅμως ἡ ἴστορία μᾶς διδάσκει πως τὸ ἀντίθετο συνέβαινε, πόλεμοι μέτετοι κοι μαχοντοὶ δια τὸ Βεζάντο καὶ τὴν Τερούσσαλην ἔκσασθεντον τὴν Δυτικὴν Εὐρώπη. Κι' ἄν ὡς τόρο ἀκόμα θυμαζόνται ὑψηλὲς ἐκ κληρίος πού σχίζουν τοὺς οὐδανούς τῶν καθολικῶν χωριῶν, αὐτὸδ δὲν ἀποδεικνύει πώς ἡσαν τότες εὐτυχισμένοι οἱ ἀνθρώπωι. Κι' ἐγὼ ὅθεν μάζω πολύ τὴ Γοτθικὴ τέχνη, καὶ ἔμεινα δὲ Ράσκιν μὲ ἐπήρεος στὶς αἰοδητικές μου ἀντιλήψεις, ἀλλὰ σύτοδε δὲν εἶναι λόγος ἀρκετὸς νὰ μὲ πάντα νοσταλγῶ τὴν περίοδο πού ἐκαίστο ζωντανοὶ στὶς πλατεῖες τῶν ναῶν πατέμοιροι ἀνθρώπωι.

Ο Μεσαίωνας έφυγε και δέν πρόκειται να έπανελθει
ούτε θεία ἀρωγὴ —ή ἐπιστροφὴ του εἶναι ένα δύνειρο πο-
καλλιεργοῦν δοιού ἐπιμένουν νά ζευνοῦν τά κοινωνικά φαι-
νόμενα μὲ ένα ανθάδειτο μεταφυσικό τρόπο. Σὲ μᾶς τούς
μαρξιστές ὁ Μεσαίωνας ὅπως δλεις οἱ περασματικὲς ἐποχῆ-
ῶν εἰσετάνονται σύμφωνα μὲ τὴν μιορθὴ τοῦ εἶχε τότε ἡ πάλη
τῶν τάξεων. Κάτοντ' ἄπ' αὐτὸν τὸ ποίησα οἱ Μεσαίωνας φαι-
νεται σάν κάτι ἐντελῶς διάφορο, ὁ θεοκρατισμός του πα-
ρουσιάζεται σάν μιὰ ἔξιδανίκευση τῆς κοινωνικῆς ζωῆς μ-
τὶς διαιρέσεις τῆς σε αὐτοκρατορες και βασιλεῖς και φεου-
δάρχες, μὲ δούλους στὸ ἔνα ἄκρο και Πάλα στὸ ἄλλο. Ο
δέξιατος δυαδισμὸς ποὺ χωρίζει τὸ ἐπίγειον τοῦ οὐδανία
εἶναι μιὰ ιδινικὴ λύση τῶν διαφορῶν ποὺ τυφαννοῦν τοῦ
φεουδάρχες, συγχρόνως ἀρχοντες και ἀπλοὶ ὑπόστειται ἰσχυ-
ροτέρων εὐγενῶν και ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν. Καὶ ὁ αὐτὸς
κράτορας ἀκόμα γνωρίζει τὸν δυαδισμὸν αὐτὸν, πρὸ πά-
των δταν ὁ Πάτας λέγεται Ἰννοκέντιος ὁ Γ'. Καὶ ὁ Πάτας
μιορθίων ὑποτάσσεται στὸ Χριστό. Ο ἀνώτατος ἀρχῶν ἐ-
τῆς γῆς εἶναι ἀπλὸς δούλος μπροστὰ σιες μεταφυσικὲς, ἀρχέ-

Λοιπὸν ἡ ποινωνία αὐτῇ ἐπέρχεται, ἵσθε ἄλλη μὲ τοὺς δικούς της δικαιομόνες, μὲ πνευματικὴ ζωὴ πού είνε τὰ καλά της καὶ τὰ δυσάρεστά της, καὶ αὐτὴ περνάει, ἀλλη τάξις προγάμων χυνοφορεῖται. Ἐμπόδες λοιπὸν γιὰ τὸ σύνοιο αὐτῆς ὅχι γιὰ τὴν ἑτέρη, ὅλες οἱ δινάμαιες μας, δηλαὶ η νεοβίωση μας. "Οὐλοὶ οἱ ἀγώνεις μας γιὰ ἔνα καλύτερο αὐθιο καὶ ὅτι νενερὸν παρελθόν.

M. ΣΠΙΕΡΟΣ

ΜΟΥΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΚΩΣΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Δέν θέλω, σήμερον τούλαχιστον, νὰ ἔξετάσω τοὺς λόγους, ποὺ ἀνάγκασαν τὸν κ. Κωστῆ Νικολάου ν' ἀποχωρήσῃ πέρισσον ἀπὸ τὸ Ὥδειο Αθηνῶν. Μοῦ φαίνεται ὅμως πως τὸ ἴδρυμα αὐτό, τὸ βαραίνει κάποια κατάρα σάν αὐτὴ ποὺ επιφέρει ἄλλοτε τὴν φίκαγένεια τῶν Λαβδακιδῶν Καλλιτέχνης περιοιπῆς νὰ μὴ μπορεῖ νὰ κατασταλάξῃ μέσα σ' αὐτό.

Κανένας, βέβαια, καλής πίστης συζητητής δεν θα μπορούσε ν' ἀρνηθῇ τὴν σπουδαιότητα τῆς συμβολῆς τοῦ Ωδείου τῆς ὅδου Πειραιώς στὴν καθόλου μουσικὴν μόρφωση τοῦ τόπου μας. Θυμᾶμαι μάλιστα, πῶς κάποτε σὲ μιὰ διάλεξῃ μου—τὸ ἔχω καὶ γραμμένο αὐτό— ὑπεστήθεια, χωρὶς νῦ μετανοῶ σήμερα οὕτε γιατὶ τὸ εἶπα, οὔτε γιατὶ τὸ ἔγραψα, πῶς κάθε μουσικὸς πλοῦτος στὴν Ἑλλάδα, ἵσταμε δῶ καὶ λίγα κρύσταλλα ἀκόμη ποὺ ὁ ἀριθμὸς τῶν μουσικῶν σχολῶν περιορίζονται σὲ μιὰ καὶ μόνη,, εἴναι στενὸς συνδεμένη μὲ τὴν δράση τοῦ Ωδείου 'Αθηνῶν, μιὰ καὶ τὰ Κοάτος ἀδιαφόρησε κι' ἔξακολουθεῖ καὶ σήμερα ν' ἀδιαφορῇ γιὰ τὴ μουσικὴ διαπαδαγώγηση τοῦ τόπου μας. Ποιὸ δικαίως θὰ ἴσταν τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐργασίας τοῦ Ωδείου 'Αθηνῶν, ἢν δὲν τὸ βάροντες ή κατάρα, ποὺ μιλήσαμε παραπάνω, κι' ἔτσι ἀποτελούσε τὴν συνισταμένην δύλων τῶν μουσικῶν δυνάμεων τῆς χώρας μας!

Αλλά εἰπαμε, πώς γι' αὐτό θ' ἀσχοληθοῦμε ἄλλοτε
Σήμερα ἐκεῖνο ποὺ προβάλλει μπροστά μας ἵσανοποιτι-
κότα το, είναι τὰ ἵσαμε σήμερα ἀποτελέσματα τῆς «Ἀκα-
δημίας Ὡδικῶν κοι Μελοδραματικῆς» ποὺ ἴδρυσε ὁ
κ. Κωστής Νικολάου σάν ἔφυγε ἀπὸ τὸ Ωδεῖο Ἀθηνῶν
Ἴσαμε νά πούμε ὁ Νικολάουν πέθανε, βρεθήκαμε στὴν εὐ-
χάριστη θέση νά φωνάξουμε: Ζήτω ὁ Νικολάου. «Ἐνα-
καλλιτέγχυς μὲ τὴν περιωτή, τὸν ἐνθουσιασμό, τὰ πρεσσόν
τα τοῦ κ. Νικολάου, θά ἤταν ἐγκληματικό, ἀλλ' ἔμπιπτε στὶς
περιθώρια τῆς δράσης. Σᾶ μια στιγμὴ τὸ Ωδεῖον Ἀθη-
νῶν σκεφθῆκε ν' ἀχρηστέψῃ ἓνα τέτοιος σοβαρότητας καλ-
λιτεχνικὸ κεφάλαιο. Όμως εὐτιχῶς ὁ Νικολάουν δὲν εἶνα-
το περιθώριον τοῦ σκεφθέντος μανένα εἴναι λαγα, οἵ-

ἀπὸ κείνους ποὺ μπορεῖ ν' ἀχριστεψύ κανένας εὐκόλα, οὐ τε ἀπὸ κείνους ποὺ εὐκόλα ἀποκαθιδύνονται. "Ανθρωποὶ ποὺ πέφαστε ὅλα τὰ χρόνια τῆς καλλιτεχνικῆς τους ζωῆς πο- λεμόντας στὴν περιόδη γραμμή του διεβούντος μελοδραματικοῦ θεάτρου, ἀνθρωποὶ ποὺ γνώρισαν θριάμβους, ἔζησε μέσα σὲ θριάμβους καὶ δημιούργησε θριάμβους; διάβολε, δέ εἶναι δυνατὸν νά παραδόσῃ ἔτοι εὐκόλα τὰ ὅπλα. Μιὰ ν ποχώδηση τοῦ Νικολάου σὲ μᾶλι τέτοια στιγμὴ θὰ ισοδυναμοῦσε μὲ καλλιτεχνικὴ αὐτοκτονία, ἀλλὰ καὶ μὲ προδοσία. Γιατὶ τὴν ἔννοια τῆς αὐτοκτονίας θὰ είλησε ἡ αὐτοκρότη στενεῖ του καὶ τῆς προδοσίας τὸ πάψιμο ἀπὸ τοῦ νά παρέγγει τα πολύτιμα φῶτα του στὰ νειάτα ποὺ στουδάζουν

Κι' ἔτι οἱ Νικολάου ὕδρυσε τὴν Ἀκαδημία του. Μι-
από τὶς λιγές φορές, ποὺ τὸ περιεχόμενο δὲν συκοφαντι-
τὸ περιέχον. Ποὺ δὲν καθυβρίζεται η ἔννοια τῆς λέξεως
«Ἀκαδημία». Πού ἀτονεῖ η παρομίσια, δύον ἀκούοντα πολλή-
ρεασία βάστα και μικρού παλάθια. Κι' αὐτὰ γιατί οἱ ἀν-
θρώποι ποὺ διευθύνει τὸ ἱδρυμα αὐτό, συνήθισε ν' ἀγαπ-
τὴν τέχνη του. Κι' ἀκόμα διδάχτηκε νὰ γνωρίζῃ πώς τη-
λόγια εἶναι λόγια, τὰ ὄνειρα ὄνειρα, τὰ μεγάλα φούσια
ἀνοησία, οἱ στόμφος βλακεία, τὸ ὑφος ἡλιθιότητα, οἱ θε-
ούδος μπουρμπούλιδρα, καὶ τὸ φευγίδιο γιατὶ σᾶς ἔφαγε
φαιδρότητα. Καὶ πώς τὸ ζουμέ, τὴν οὐδία, τὴν σοβαρό-
οητα, τὸ ἀποτέλεσμα τὸ μωτικὸ τῆς ἐπιτυχίας τὸ ἔχουν τη-
ἔργα. Η καλλιτεχνικὴ σταδιοδορία τοῦ Νικολάου ὑπῆρχε
ἐν ἀποτέλεσμα σύντονης και ενσυνειδητης ἐργασίας, ἀλλ
και εἰλικρινούς πίστης. Τὸ παρελθόν του ἐκλεκτοῦ καλλι-

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Η ΑΝΑΓΚΗ ΜΙΑΣ ΣΑΛΑΣ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

Υπάρχουν τάχα "Ελληνες καλλιτέχναι, πού έργάζονται, δημιουργούν, έξειλισσονται, κάνουν έκθεσεις, μας προσοιδίζουν την έργασία τους; . . ." Αγωστο για τὸ πολὺ κοινό, ἀλλὰ ἀκόμα καὶ γιὰ τοὺς κύριλλους ἐκείνους πού έρχονται σὲ τακτικὴ ἐπαφὴ μὲ τὶς καλλιτεχνικὲς ἀνδυλήσεις τοῦ τόπου μας.

εκδηλωσεις του ανθρωπου μεταξυ
της οχιος επιφρέας το έμποριο, πε-
ριώδισε την άγοραστική κίνηση, ξεσφά-
νισε την εύμαρεια που φάνηκε πιος άκο-
λονθησε τα πρότα μεταπολεμικά χρόνια.
Ο κόδιμος ξέχασε σχεδόν πάντας βάζει το
χέρι στην τοστή και πάσι μιούραζε το
κεφαλινα. Οι Τομετέες γρεωκοπούν, ύπαλ-

χρήμα. Οι Τραπεζες της πόλης δένειν
ηλιοι ἀπολύνονται, ἡ ἀνεγγία μεγαλώνει
καὶ στὰ χεῦλη διαγράφεται στυγνότερο
τὸ ἔρωτηματικὸ γὰρ τὸ αὐριανὸ ἔμε-
ρωμα. Ὄλοι σώπαινοντες προσμένον-
ται ἀπὸ στιγμῆς σὲ στιγμὴν τὸ ἀναπόφευ-
κτο τέλος. Ἐπανάσταση τάχα, ἐφαρμο-
γὴ νέων τρόπων στὶς συναλλαγές καὶ τὴν
ἐπικοινωνία τῶν ἀνθρώπων, δημιουργί-
α νέου βιωτικοῦ ἴσος ξυγίου; Θά βρεῖται
τὸ μάννα ὅπ' τὸν οὐρανὸν ἢ ὃ δὲ βρεδοῦν
κάποιον οἱ γῆγες ἐκεῖνες φλέβες πονὸν θά-
τρεξοντες χρυσὸ σῖτην μὰ νά ρουφήῃ ἢ
ἀναιμικὴ ἀνθρωπότητα καὶ ξανασάνη
μά; τὴν σημερινὴν θανάσιμη ὄγωνία της;
"Αγιωστο" τὸ βέβαιο ὄμως είναι πῶς κα-
τι προσμένοντες καὶ πῶς θὰ φτάσουμε
κάποιον;

Αὐτὸς δημοσίως θριάσκω πιος δεν εχουν και ἀπόλυτη ἐπιδραση στις διάφορες καλλιεργικές ἐκδηλώσεις. Η δημιουργία ἐπηρεάζει τις περισσότεροι ἀπό ψυχολογικούς παράγοντες παράν ἀπό οικονομικά οίτια. Δέ φαντάζομαι νά σταμάτησαν τὰ πινέλια νά μπορειτέξουν τοὺς

μισ πώς μποροῦσε νὰ πλατούνη μιὰ τέ-
στοια «έπιχειροη» καὶ σήμερα χρεωκό-
πησε. Τὸ «Παλαιὸντε Βερσάτην» νοικιά-
ζει δωμάτια ὑπονοὶ καὶ δχι δωμάτια για
ἐκθέσεις. Τὸ Λύκειο της «Ἐλληνιδών
σας παρουσιάζει δύο δωμάτια 4 τετρα-
γωνικῶν μέτρων ἀσθετοχρωματισμέ-
να καὶ στρωμένα μὲ πλακάκια κουζίνας.
Η αίθουσα του Παρανασσοῦ δὲν ἔχει καὶ
τὸ στοιχειωδέστερο ἀκόμη φωτιστό για

νά κρεμάστη κανείς κι ενα λευκό οξειδωτό.
Είχα απούσει για την ίδρυση ένας
κρατικού σαλονί, δύον οι καλλιτέχναι
θάχουν ένα μικρό κομμάτι ζώδου για
να παρουσιάζουν ή νά άνανεωνούν διαρ-
κῶς την παραγωγή τους. 'Η διαρκής
ουτή έκθεσις έπροσκειτο νά στεγασθῇ
στὸ μέγαρο τῆς τηλεφονικῆς Εταιρίας
κοντά στὴ Βουλὴ. Το κτίριο τηλεωθε-
κοὶ ἡ Εταιρία ποὺ είχε ἀναλάβει ὅπε-
ιαντι τοῦ Κράτους τὴν ὑποχρέωσην αὐ-
τὴ δὲ φάνηκε συνεπής. Κάποια πολυ-
μελῆς ἐπιτροπὴ παρακολούθησεως τοῦ
Σηγμάτος αὐτοῦ οὗτε παρουσιάστηκε
νά ωρτήσῃ τὸ γιατί.

Αφίνοντας δόμως κατά μέρος την χρονική φροντίδα, που στις δύσκολες αὐτές στιγμές είναι τόσο μαχαριά από κάθε καλλιτεχνικά ένδυμαφέρον, θάψεια νάρωντήσοντας: "Αν δὲν σφάλλω ύπαρχει καὶ ἐκδηλώνει τὴ δράσος του σε δί-
άφορες κοινωνίες σφαῖρες ἵνα καλλιτε-
χνικὸ σωματεῖο, πού τόσο μετριόφρονα
φέρει τὴν ὄνομασία «Ατελεῖ». (1) Στὸ κα-
ταστατικὸ τοῦ σωματείου η τῆς Λέ-
σχης αὐτῆς, ἀν δὲν κάνω λόδος, δρῖμε-
ται ἔστερα πιο; ή ἴδρυσι της ἀποβλέ-
πει στὸ πῆρον σε στενότερη ἐπαφὴ τοὺς
δῆμοι καλλιτέχνες μὲ τὸν καλὸ κοσμό, ἐννοεί-
ται τὶς καλλιτεχνικὲς δημιουργίες τῶν
πρώτων μὲ τὴν ἐκπληυτικότητα, (1) διάθε-
ται τὰ πρώτα ἀνθρώπινα ἀνθρώπινα διαμοιχοῦ-

ση τοῦ δευτέρου. Ἐκτὸς ἀν οἱ οἰωνού-
τες τῇ Λέσχῃ ἐμήνευσαν κατὰ διαφο-
ρετικὸ τρόπο τὸ σκοπὸ κι' ἔτοι μόνον
μποροῦν νὰ ἐξηγηθοῦν τὰ μερίτα, οἱ
κοῦπες, τὸ οὐέο, ή κοζερὶ τῶν κυριῶ-

βέβαια ή πρόσθιερή της, μὲ τις δυνατότητες πού ἔδειχνε ή ποίηση τοῦ καιροῦ. Η ἀλλαγὴ εἶχε περιοριστεῖ περισσότερο στὴ γλωσσικὴ μορφή, στὴν ἐστεμπάκη διάθεσην, καὶ στὰ δέματα. Τὴν ἀνυπόφορη καθαρεύουσα, τὸ πεσιφιμιστικὸ φευτοφίλοσοφον στόμφο καὶ τὶς πατριωτικὲς πλατυρρημούσες, ἀντικαταστούσαν σιγὰ—σιγὰ ή δημοτικὴ γλώσσα, ή ἀπλότητα καὶ ή ἀφέλεια στὴν ἔκφραση, ή εἰλικρίνεια, τὸ «πηγαῖο», καὶ τὸ ποικίλο στὸ θεματογραφικὸ περιεχόμενο. Ἀλλὰ η φωνὴ τῆς ὀληθινῆ μεγάλης ποίησης, τῆς πολυσύνθετης μουσικῆς τέχνης ὅπως τὴν ἐννοοῦσαν καὶ τὴν πραγματοποιοῦσαν οἱ μεγάλοι Εὐρωπαῖοι ποιητὲς τοῦ καιροῦ δὲν εἶχε ἀκόμη ἀκούσει τόσο ἔντονη, τόσο ἐντυπωτική, τόσο «πτοσοχειτική» δύο πρωτανάθρωσε ἀπὸ τοὺς στίχους τῶν «Χαιρετισμῶν τῆς Ήλιογέννητης». Εἴτε μπορεῖ νὰ πεις πώς τὸ συνθετικὸ αὐτὸ τραγούδι, εἴναι τὸ πρῶτο ποίημα τῆς Νεοελληνικῆς γλώσσας πού προσπάλθησε νὰ φέρει τὴν ἀπλοστή, ἀνώδυνη ἀκόμα ποίησή μας, στὸ πρωτοποιιακὸ Εὐρωπαϊκὸ ἐπίπεδο, διατηροῦντας συγχρόνως ἀτόφια τὴν Ελληνικὴ πρωτωπικότητα τοῦ ποιητῆ.

Δικαιολογημένο ήταν τότε ξαφνισσόμα πονηρότερο ανθρώπινο φανέρωμα της «Ηλιογέννητης». Τί είδους ποίημα ήταν αυ-

Τί έγιναν οἱ κανονικοὶ δεκαπεντασύλλαβοι καὶ τὰ περιχριά τετράστιχα, τὰ ισόστιχα στροφικά συμπλέγματα, οὐ νανούοιςαν καὶ ἀποκοιμίζαν τὸν ἄναγνώστη; Ποιός εἰναι αὐτὸς ποὺ ξεχεῖ τὸ θάρρος νὰ σηκώσει κεφάλη στὴν παράδοση καὶ νὰ μᾶς παρουσιάσει τραγούδια χυμένα σ' ἐλεύθερους στίχους καὶ στροφές, τραγούδια πολύπλοκα, τοληγός στὶς ἔκφράσεις καὶ στὶς νέες γλωσσικὲς διατατώσεις; Απὸ τὴν ἀποψη σοῦντε, προγματικὰ οἱ «Χαιρετισμοὶ τῆς Ηλιογέννητης» σημείωσαν ήδη σταθμὸν ιστορικό, στὴν ὁμηρίαν ἔξελτην τῆς Ἑλληνικῆς ποίησης. Λέντην μιὰ κούφια προστάθειο, δὲν ἦταν μιὰ μίμηση ἐνδές συνόπτη τοῦ παιδού του διάβιτες γαλλικὰ τοὺς Εὐρωπαίους «πρωτοπόρους» τουτητές. Ήταν ἔνα προγματικὸν καλλιτεχνικὸν κατόρθωμα ἐνὸς ἀληθινοῦ δημιουργικοῦ ποιητῆ, ποὺ ἔδειχνε πώς τοῦ φραγμοῦ θὰ ἔπειροντας τὰ δραματικὰ την μεγάλη λυρική ποίησην. Ας πούμε δώδεκα λόγια, τὰ τη μορφὴ καὶ τὸ στίχο τῆς «Ηλιογέννητης» ποὺ εἶναι ἀναπόστατα δεμένον μὲ τὸ περιέγνωμενο καὶ τὴν ὅλη σύνθεση τοῦ λομματιοῦ.

(Ἄκολουθεὶ τὸ τέλος) A. KAPANTΩΝΗΣ

ΔΕΛΤΙΟ ΚΡΙΤΙΚΗΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΕΙΣ ΤΟ ΑΣΤΙΚΟΝ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΕΠΙΒΑΛΛΟΝΤΑΙ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΕΙ

ΣΕΙΡΑ ΑΡΘΡΩΝ

ΤΟΥ Χ. Σ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ ΣΤΡΑΤΗ

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟΝ ΣΥΜΦΩΝΟΝ
ΤΗΣ ΑΠΟΚΗΡΥΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Τὸ δασικὸν κράτος, συνηθίζουν νὰ λέγουν μιταπολεμικῶς οἱ ἀριστεροὶ, ἔδωσε κατὰ τὸν πόλεμον μάχην τὸν παρατάξειν καὶ ἡττήθη καὶ ἄν τὸν ἡ ἡττα οὐδὴ τὴ δὲν ἔγινε τότε καταφανῆς, γύνεται σῆμερα καὶ θὰ γίνῃ αὔριον ἀκόμη περισσότερον. Τοιστὴν ἀντίληψις ἀπολύτως διαταπουμένη δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ δροσῆ. Εἶναι, δηλαδή, ἀληθὲς καὶ παρετηρήθη ὅτι κάθε μεγάλος πόλεμος ἔξι αἵτιος ποικίλων αἵτιων, τὰ δύοια δὲν πρόκειτο νὰ εξετοσθοῦν ἔδω, διαταράσσει τὸ κοτᾶ τὴν περιοδὸν τοῦ ὑφιστάμενον κοινωνικὸν καθεστώς, παρόμοιον δὲ συνέβη καὶ μὲν τὸν τελευταῖον, ὁ δποτος, ἀναμφιβόλως, ἐκλόνισε τὸν ἀστικισμόν.

Αλλὰ ἀπὸ τοῦ κλονισμοῦ μέχρι
τῆς ἡγιεῖς, ἡ ἀπόστασις εἶναι μεγάλη.
‘Η ἀστικὴ πολιτεία μὲν τὴν μακρὰν ζωὴν
τῆς, μὲ τὰς ζωηρὰς παραδοσεῖς τῆς, μὲ
τὰς θαυμεῖς τῆς ὥστας δὲν συντρίβεται
εὐκολα οὕτε ἀπὸ ἔνα μεγάλον πόλεμον
οὕτε ἀπὸ μίαν ἔντονον κρίσιν. Βραδέων
διαμορφωθεῖσα ὑπεστή κατὰ καιρούς
καὶ εἰς τὴν δῆλην ἐξέλιξιν τῆς πολλούς
κλονισμούς, ἀλλὰ πάντοτε ἐτερομάτιξ
ιὸν ἄγνων ἐνισχυμένη μᾶλλον ἡ ἐξη-
σθενημένη. Οἱ κλονισμοὶ ἀρχιβῶς αὐ-
τοὶ συντελοῦν εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς,
τρέφεται, οὕτως εἰπειν, ἀπὸ τὰς ἀνδυνα-
μίας τῆς. Τὸ σχῆμα δὲν εἶναι δὲν μω-
ρον. Ποτε πιεζομένη ὑπὸ τῆς ἀνάγκης
διὰ τῆς διαδόσεως καὶ ἐπικυρατήσεως

καὶ τῶν δεσποινίδων τοῦ καρφὲ τῶν
κοσμικογάφων, οἱ διάφορες θεατριν-
στικὲς κατὰ καιρούς ἐκδηλώσεις.

Τὴν κοινωνικὴν ἐπαφὴν τῶν καλλιτεχνῶν μὲν καὶ τὸν καλόν κόσμον μιτροῦσε νὰ συνακολουθήσῃ καὶ ή καλλιτεχνικὴν ἐπαφὴν. Οἱ κ.π. Τομπούς, Πάγκαλος καὶ λοιποὶ σύμβουλοι καλλιτέχναι στὴ Διοίκηση τῆς Λέσχης έξερον καλδὲ πώς οἱ φτωχοὶ καλλιτέχνες δὲν παιζουν χαριτά, δὲν φρούν μονάλι οὕτε φράκο, καὶ δὲν πίνουν οὐστό - δάντ - σόντ. Τὶ ἔκανε τὸ «Ατελί-έ» γι' αὐτούς; Εἰλεῖ ἀποφασιτιθῇ καπο-τε καὶ εἴλη δούλη μάλιστα καὶ ή ἄδεια νὰ κτισθῇ μιὰ δάλα ἐκθέσεων στὴν τα-ράτσα τοῦ μεγάρου τῆς Λέσχης. Γιατὶ τάχα δὲν ἔγινε; Υποβάλλω ἔνα ἀπλὸ ἐρώτημα καὶ ἐκφράζω νὴ λύτη μου σὸν καλλιτέχνης, γιατὶ δὲ μοῦ δίνεται καὶ μένα ή εὐκαιρία νὰ κάνω μιὰ εὐπαρου-σίαστη ἐκθεση.

ΜΑΡ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

Ο τακτικός συνεργάτης τοῦ Δελτίου Τακτικού που ο Παύρις κ. Γκαστόν Μωρίς, σάν απαρχή της συνέργασίας του μας στέλνει την κριτική αυτή για τὸ βιβλίο του κ. Στόταρ, ένος ἀπὸ τῶν Ελλήνων επιζημονεύων, που σπουδασαν στὸ Ἑξερεύνω καὶ ἀφῆσαν ἐπειδὴ τις καλύτερες εντυπωσίες για τὴν Ελλάδα. Ο κ. Μωρίς, γνωστός διηγηγόρος του π. Παύρισου καὶ μέλος τῆς διοικητικῆς επιτροπῆς τῆς νεολαίας

Ως ποδές τὴν κίνησιν μάλιστα αύτὴν δὲν φαινεται ἔσεν και η Ἑλλάς, οχι ὅμως ὅπως, θὰ ἔπειρε νὰ τυγχάνῃ, διλαδή, περισσότερον ἐνήμερος.

Τρεις κυρίως είναι οι ἀπόψεις εἰς τὰς δύοις δύναται νὰ καταφανῇ παρομοία προσπάθεια νομοθέτου καὶ κινερνήτου πρὸς περιφορύδησιν τοῦ ἀστικοῦ καθεστῶτος: Ἡ πολιτικὴ, ἡ κοινωνικὴ, αἱ ὄποιαι ἀποτελοῦν θέμα πλατυτέρως μελέτης καὶ φαίνονται πλέον ἀπασχολοῦσαι τοὺς περὶ αὐτὰς εἰδικῶς ἐνδιαφερομένους καὶ ἡ ὑπὸ τὴν στενωτέραν ἔννοιαν τοῦ δικαίου τοῦ ἀτόμου, ή μᾶλλον ὡς μὴ ἀδμόδουσα νὰ παραγνωρίζεται. Ἡ πρώτη ἀφορᾷ τὰ περὶ τὴν πολιτείαν θεμελιώδη, τὴν μορφήν καὶ τὰς βάσεις τοῦ πολιτεύματος. Ἡ δευτέρα τὴν μέριμναν διὰ τὰ ποικίλα ζητήματα, τὰ δότια ἐμφανίζονται εἰς τὸν κύκλον τῆς κοινωνίας, ίδιως μεταπολεμικῶς. Ἡ τρίτη περιστρέφεται περὶ τὰς ἀναγκαῖας ἀνακαίνισεις. Ἡ κάποτε

τας ανογκας ανασκατωσις, η πραγματικη
οικιας τροποποιησεις της κρατοσύνης
αποτης νομοθεσιας, ώστε αφ ενδος να
επιτευχη διαλογισμός της πρός τα
κανονιζόμενα εις τας άλλας διπόψεις
αφ έτερου δε συγχρονιζουμένη και άλο-
βαλλουσσα τὸν εις πολλά σημεια πεπα-
λιαιωμένον καρακτηρα της, συμφωνησει
με τὸν υπθυμὸν τῆς μεταπολεμικῆς ζωῆς.
Εἰς τὰ ἐπόμενα αὐθόρη μας θὰ ἔ-
σεινησσομεν τὰ κατὰ τὴν γνώμην μας
κεφάλαια τῆς κυρίως ἀστικῆς νομοθε-
σίας μας, τὰ ἔχοντα ἀνάγκην φιλικωτε-
ρας μεταστολῆς, συμφώνως ἀκινθώς πρό-
το τοῦ εὐδύτερον τινέμα τῆς παρούσης με-
λλήτης. Αρκούμενθα ἡδη νὰ σημειώσω
μεν ὅτι ὁ ὑπὸ κατασκευὴν ἀσπικὸς κω-
διξ δὲν φαίνεται, ἀτυχῶς, νὰ πραγματο-
ποιηση σοδαρὸν πρόσδον εἰς τὸ σημεῖον
αὐτὸν. Εκρηώσχησαν καὶ ἔδον κατὰ τὰ
πλεῖστον αὐστηρότεραι ἀντιλήψεις, γε-
γονός τὸ ὄποιον δλους τούς καὶ ὡς
νοούμενους συντηρητικούς ἐμβάλλει εἰς
ἀνησυχητικὰς σκέψεις, μήπως τάχα ἀν-
τιληφθῶμεν τὸν κινδυνον δταν θὰ είναι
πλέον ὄργα.

ΣΠ. Β. ΜΑΡΚΕΖΙΝΗΣ

τοῦ φιλοσοφικού κόμματος, θάμνος δένη καθε μήνα μάλιστα πρωτοπορία τοῦ γαλλικού έπιστημονικού βιβλίου και διδούσα γενικά στὸν κατευθύνοντα τῆς γαλλικῆς πολιτικῆς επιστήμης.

Η Γαλλία διέφευλε στὴν Τάρχαία 'Ελλάδα τις αύθεντικάτερες παραδόσεις τοῦ πολιτισμοῦ της. Σήμερα οἱ νέοι Έλληνες κατά ένα συγκριτικὸ τρόπο ἀμοιβαίστηκος ἔρχονται στὴν Γαλλία νά δόλοκηρώσουν τὴν πνευματική τους προσωπικότηταν, συμπληρώνοντάς την μὲ διάτερον ἔχει νά τοὺς προσφέρει τὸ Γαλατικό πτενία. 'Ο κ. Σ. Καλογρόπουλος—Στράτης εἶναι ἀπὸ τὸ πλήθος τῶν νέων αὐτῶν ἀνθρώπων. 'Υστερα ἀπὸ λαμπρές σπουδές στὸ Παρίσιο, μᾶς ἐγκαταλείπει μας δῶμας ἐναξιόλογο ἔργο: «Τὸ γενικὸ σύμφωνο τῆς ὑποκρυψίας τοῦ πολέμου». Τὸ ἔργο του αὐτὸν δὲν παραλείπει νά τονισθῇ δράση τῆς Γαλλίας για τὴν ἀσταθεοτητή τῆς εἰρήνης και νὰ ἀποδώσῃ τὸν πρετονία τὸν προκαλέσει διτὶ ἑπιδώκει, τὴν συγκίνησην ἢ τὴν χαρά. Τὰ πάντα στὰ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΤΑΛΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΣΚΑΛΙΟΝΕ: ΤΑ ΖΩΑ ΠΟΥ ΟΜΙΛΟΥΝ ΛΟΥΚΙΟΥ ΝΤ' ΑΜΠΡΑ: ΝΤΙΕΓΚΟ ΜΑΓΚΑΝΕΛΛΑ

Ο Αιμιλίος Σκαλιόνες ἡταν γνωστὸς ἕργα του περιστρέφονται σὲ μιὰ διαγή τῆς στιγμῆς ἀπὸ τὰ μυθιστορήματά του. Στὰ ἔργα του θὰ μποροῦσαν τὸν ἀναγνώστη πολὺ κοντά τους, η ἡταν καὶ αὐτὸς πατέρων στὴν κατάσταση ποὺ περιγράφουν. Χωρὶς για γειτεῖς δισκοπα σειδεῖς μόνο και μόνο για νὰ ἀναγνωσθεῖ νὰ τὸν περίφανο καὶ καμαρούτο δείχνεις τὴν καταγωγῆς σου. 'Εγὼ διτὶ και νὰ θέλεις νὰ φροτώσεις, καλοκύντια η δράμη, γέρων ὑποταχικά τὴν ράχη. Καὶ κείνος μὲ κοιτάζει μὲ καλωσόντα γιατὶ ἔχω καλύτερο ἀπὸ σένα νὰ γονατίζω.

Οι Αιμιλίος Σκαλιόνες ἡταν γνωστὸς ἕργα της φιλολογίας του, ἔργα της φιλοσοφίας. 'Εκρινες δικαίωμα την ποίηση. 'Ετοι δικαίωμα την ποίηση. 'Ετοι δικαίωμα την ποίηση. Η ποίηση της διάφορες γνωμάτων. Περιμένεις την ποίηση. Τὸν καναρίνην πού καὶ τὶς βάζεις στὸ στόμα διαφόρων ζώων. Είταν ὁ καταλλήλοτερος τρόπος νὰ ἐκφράσει τὶς σκέψεις του. 'Οτι προτερήματα βρίσκουμε στὸν πεζό λόγο τοῦ Σκαλιόνες τ' ἀπαντέχουμε στὰ «Ζῶα πού μιλοῦν». Αποκρυσιαλλάνεις μπορεῖ μὲ περισσότερη ἀπεικόνιση τῆς πραγματικότητας διτὶ σκέψεται. Στὸ τελευταῖο τὸν δικαίωμα της φιλολογίας, τὸν δικαίωμα της συζητήσεως στὸν κάπιο τοῦ φαραὼ. Τὸ μεθύσιο ηταν ἡ ἀφορμή τοῦ καφουσοῦ. Στὸν φαραὼ δύμως ἐντρέπεται διτὶ και νὰ κάνει, δισες τούλλες ἔχει δικαίωμα.

Στὸν παίκτηκε στὸ Παρίσιο γιὰ πεντακόσια στὸν κάπιο τοῦ φαραὼ.

Τὸ στοιχεῖο, τὸ σύμβολο τοῦ βιβλίου

συντοῦν εἶναι η λύτη, ποὺ γέρνει μόνη της ἀπὸ τὸ ίδιο της τὸ βάρος γιὰ τὸν

ἄνθρωπο, τὰ ως ποὺ φτάνει μὲ τὸν ἑγωνικὸ του, ἔργα του καὶ τὰ αἰσθήματά του. 'Ολα αὐτὰ πηγάζουν ἀπὸ προσεκτικὴ παρατήρηση τῶν πραγμάτων.

Τὸ στοιχεῖο, τὸ σύμβολο τοῦ βιβλίου

συντοῦν εἶναι η λύτη, ποὺ γέρνει μόνη της ἀπὸ τὸ ίδιο της τὸ βάρος γιὰ τὸν

ἄνθρωπο, τὰ ως ποὺ φτάνει μὲ τὸν ἑγωνικὸ του, ἔργα του καὶ τὰ αἰσθήματά του. 'Ολα αὐτὰ πηγάζουν ἀπὸ προσεκτικὴ παρατήρηση τῶν πραγμάτων.

Τὸ στοιχεῖο, τὸ σύμβολο τοῦ βιβλίου

συντοῦν εἶναι η λύτη, ποὺ γέρνει μόνη της ἀπὸ τὸ ίδιο της τὸ βάρος γιὰ τὸν

ἄνθρωπο, τὰ ως ποὺ φτάνει μὲ τὸν ἑγωνικὸ του, ἔργα του καὶ τὰ αἰσθήματά του. 'Ολα αὐτὰ πηγάζουν ἀπὸ προσεκτικὴ παρατήρηση τῶν πραγμάτων.

Τὸ στοιχεῖο, τὸ σύμβολο τοῦ βιβλίου

συντοῦν εἶναι η λύτη, ποὺ γέρνει μόνη της ἀπὸ τὸ ίδιο της τὸ βάρος γιὰ τὸν

ἄνθρωπο, τὰ ως ποὺ φτάνει μὲ τὸν ἑγωνικὸ του, ἔργα του καὶ τὰ αἰσθήματά του. 'Ολα αὐτὰ πηγάζουν ἀπὸ προσεκτικὴ παρατήρηση τῶν πραγμάτων.

Τὸ στοιχεῖο, τὸ σύμβολο τοῦ βιβλίου

συντοῦν εἶναι η λύτη, ποὺ γέρνει μόνη της ἀπὸ τὸ ίδιο της τὸ βάρος γιὰ τὸν

ἄνθρωπο, τὰ ως ποὺ φτάνει μὲ τὸν ἑγωνικὸ του, ἔργα του καὶ τὰ αἰσθήματά του. 'Ολα αὐτὰ πηγάζουν ἀπὸ προσεκτικὴ παρατήρηση τῶν πραγμάτων.

Τὸ στοιχεῖο, τὸ σύμβολο τοῦ βιβλίου

συντοῦν εἶναι η λύτη, ποὺ γέρνει μόνη της ἀπὸ τὸ ίδιο της τὸ βάρος γιὰ τὸν

ἄνθρωπο, τὰ ως ποὺ φτάνει μὲ τὸν ἑγωνικὸ του, ἔργα του καὶ τὰ αἰσθήματά του. 'Ολα αὐτὰ πηγάζουν ἀπὸ προσεκτικὴ παρατήρηση τῶν πραγμάτων.

Τὸ στοιχεῖο, τὸ σύμβολο τοῦ βιβλίου

συντοῦν εἶναι η λύτη, ποὺ γέρνει μόνη της ἀπὸ τὸ ίδιο της τὸ βάρος γιὰ τὸν

ἄνθρωπο, τὰ ως ποὺ φτάνει μὲ τὸν ἑγωνικὸ του, ἔργα του καὶ τὰ αἰσθήματά του. 'Ολα αὐτὰ πηγάζουν ἀπὸ προσεκτικὴ παρατήρηση τῶν πραγμάτων.

Τὸ στοιχεῖο, τὸ σύμβολο τοῦ βιβλίου

συντοῦν εἶναι η λύτη, ποὺ γέρνει μόνη της ἀπὸ τὸ ίδιο της τὸ βάρος γιὰ τὸν

ἄνθρωπο, τὰ ως ποὺ φτάνει μὲ τὸν ἑγωνικὸ του, ἔργα του καὶ τὰ αἰσθήματά του. 'Ολα αὐτὰ πηγάζουν ἀπὸ προσεκτικὴ παρατήρηση τῶν πραγμάτων.

Τὸ στοιχεῖο, τὸ σύμβολο τοῦ βιβλίου

συντοῦν εἶναι η λύτη, ποὺ γέρνει μόνη της ἀπὸ τὸ ίδιο της τὸ βάρος γιὰ τὸν

ἄνθρωπο, τὰ ως ποὺ φτάνει μὲ τὸν ἑγωνικὸ του, ἔργα του καὶ τὰ αἰσθήματά του. 'Ολα αὐτὰ πηγάζουν ἀπὸ προσεκτικὴ παρατήρηση τῶν πραγμάτων.

Τὸ στοιχεῖο, τὸ σύμβολο τοῦ βιβλίου

συντοῦν εἶναι η λύτη, ποὺ γέρνει μόνη της ἀπὸ τὸ ίδιο της τὸ βάρος γιὰ τὸν

ἄνθρωπο, τὰ ως ποὺ φτάνει μὲ τὸν ἑγωνικὸ του, ἔργα του καὶ τὰ αἰσθήματά του. 'Ολα αὐτὰ πηγάζουν ἀπὸ προσεκτικὴ παρατήρηση τῶν πραγμάτων.

Τὸ στοιχεῖο, τὸ σύμβολο τοῦ βιβλίου

συντοῦν εἶναι η λύτη, ποὺ γέρνει μόνη της ἀπὸ τὸ ίδιο της τὸ βάρος γιὰ τὸν

ἄνθρωπο, τὰ ως ποὺ φτάνει μὲ τὸν ἑγωνικὸ του, ἔργα του καὶ τὰ αἰσθήματά του. 'Ολα αὐτὰ πηγάζουν ἀπὸ προσεκτικὴ παρατήρηση τῶν πραγμάτων.

Τὸ στοιχεῖο, τὸ σύμβολο τοῦ βιβλίου

συντοῦν εἶναι η λύτη, ποὺ γέρνει μόνη της ἀπὸ τὸ ίδιο της τὸ βάρος γιὰ τὸν

ἄνθρωπο, τὰ ως ποὺ φτάνει μὲ τὸν ἑγωνικὸ του, ἔργα του καὶ τὰ αἰσθήματά του. 'Ολα αὐτὰ πηγάζουν ἀπὸ προσεκτικὴ παρατήρηση τῶν πραγμάτων.

Τὸ στοιχεῖο, τὸ σύμβολο τοῦ βιβλίου

συντοῦν εἶναι η λύτη, ποὺ γέρνει μόνη της ἀπὸ τὸ ίδιο της τὸ βάρος γιὰ τὸν

ἄνθρωπο, τὰ ως ποὺ φτάνει μὲ τὸν ἑγωνικὸ του, ἔργα του καὶ τὰ αἰσθήματά του. 'Ολα αὐτὰ πηγάζουν ἀπὸ προσεκτικὴ παρατήρηση τῶν πραγμάτων.

Τὸ στοιχεῖο, τὸ σύμβολο τοῦ βιβλίου

συντοῦν εἶναι η λύτη, ποὺ γέρνει μόνη της ἀπὸ τὸ ίδιο της τὸ βάρος γιὰ τὸν

ἄνθρωπο, τὰ ως ποὺ φτάνει μὲ τὸν ἑγωνικὸ του, ἔργα του καὶ τὰ αἰσθήματά του. 'Ολα αὐτὰ πηγάζουν ἀπὸ προσεκτικὴ παρατήρηση τῶν πραγμάτων.

Τὸ στοιχεῖο, τὸ σύμβολο τοῦ βιβλίου

συντοῦν εἶναι η λύτη, ποὺ γέρνει μόνη της ἀπὸ τὸ ίδιο της τὸ βάρος γιὰ τὸν

ἄνθρωπο, τὰ ως ποὺ φτάνει μὲ τὸν ἑγωνικὸ του, ἔργα του καὶ τὰ αἰσθήματά του. 'Ολα αὐτὰ πηγάζουν ἀπὸ προσεκτικὴ παρατήρηση τῶν πραγμάτων.

Τὸ στοιχεῖο, τὸ σύμβολο τοῦ βιβλίου

συντοῦν εἶναι η λύτη, ποὺ γέρνει μόνη της ἀπὸ τὸ ίδιο της τὸ βάρος γιὰ τὸν

ἄνθρωπο, τὰ ως ποὺ φτάνει μὲ τὸν ἑγωνικὸ του, ἔργα του καὶ τὰ αἰσθήματά του. 'Ολα αὐτὰ πηγάζουν ἀπὸ προσεκτικὴ παρατήρηση τῶν πραγμάτων.

Τὸ στοιχεῖο, τὸ σύμβολο τοῦ βιβλίου

συντοῦν εἶναι η λύτη, ποὺ γέρνει μόνη της ἀπὸ τὸ ίδιο της τὸ βάρος γιὰ τὸν

ἄνθρωπο, τὰ ως ποὺ φτάνει μὲ τὸν ἑγωνικὸ του, ἔργα του καὶ τὰ αἰσθήματά του. 'Ολα αὐτὰ πηγάζουν ἀπὸ προσεκτικὴ παρατήρηση τῶν πραγμάτων.

Τὸ στοιχεῖο, τὸ σύμβολο τοῦ βιβλίου

συντοῦν εἶναι η λύτη, ποὺ γέρνει μόνη της ἀπὸ τὸ

"ΕΥΡΟΠΕ,,"

REVUE MENSUELLE

Directeur: Albert Cremieux

Redaction en chef:

Jeian Guéhenno, Dominique Braga

Adresse :

7, Place St. Sulpice, Paris

"ΗΕΒΔΟ - FILM"

Revue independante et impartiale de la
Production Cinématographique

Administration—Rédaction

23, Bd Bonne—Nouvelle—Paris.

Directeur:

André de Reusse

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΣΤΗΡ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΗΡ. Β. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΘΕΑΤΡΟΥ ΙΙ - ΑΘΗΝΑΙ

ΤΗΛΕΦ. 1-56

Δ. ΠΡΟΜΠΟΝΑΣ

ΙΑΤΡΟΣ - ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟΣ

ΓΕΡΑΝΙΟΥ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ (ΓΩΝΙΑ)

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ KOMBION ΦΙΛΔΙΣΕΝΙΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ "ΠΑΝΤΕΛΗ,
ΤΟ ΜΟΝΟΝ ΕΝ ΕΛΛΑΣΙ

21, ΟΔΟΣ ΠΙΝΔΑΡΟΥ - ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΤΑΚΗΣ ΠΑΝΤΕΛΕΑΚΗΣ